

Հրատարակի յամեն Հա-
բաթ օր լատ Կար ճուճարի
ճարհան Կ. Ռուսի 24
Իսմին միայ ի յնկերու 500

ՈՒՍՈՒՄՆ ԸՌՆԷ ԶՄԱՐԻ ՆՐԱՆՆԻ

Բանայն տպարանն հրա-
տարակու թիւնք ձրիաւ
պին :

Աւանձին օգուի տպից
ժաւնք 2 անոյ տաւաղն :

Վ Ե Պ Ե Պ Ե Պ

Ե Ր Ե Ր Ե Տ Ե Ե Ն Ը Ն Կ Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ե Ն

Ք Ե Լ Ը Գ Ե Գ Ե Ն, Բ Ս Բ Ո Յ Ե Գ Ե Ն Ե Ի Բ Ո Ն Ը Ս Ի Բ Ս Կ Ե Ն Գ Ի Տ Ե Լ Ե Ս Ե

ՀԱՏ. Գ. ԹԻՒ 116. ԿԵԼԿԵԹԸ 1847 ՀԻՓԵՏԵՐ 50.

Ք Ե Գ Ե Բ Ե Կ Ե Ն Բ

Կ Ե Լ Կ Ե Թ Ը

Հ Բ Ս Ե Ր Ե Կ Ե Յ Ե Ի

Ճ Ը Ո

Ի Ը Ս Ի Ա Ր Ե Կ Ո Թ Ե Ն Ո Ր Ի Ո Ր Ի Ս Ե

Ը Ս Տ Ի Ն Գ Ի Ո Յ

Պ Ե Ր Ո Ն Յ Ո Ւ Ը Փ Ե Ս Ե Ա Ղ Ը Ի Բ Ե Ե Ն

Դ Մ Դ Թ Ը Լ Ի Դ Ե Ն Յ. Վ. Ը.

Կ Ե Ր Ը Պ Ը Տ Ի Ի Տ Ի Կ Ի Ն

Ի Ը Լ Ի Ս Ե Բ Ե Թ Յ. Ս Ե Ր Գ Ս Ե Ն Ն

Ն Ը Ն Ը Պ Ե Տ Ը Ա Զ Գ Ը Տ Ի Ն Յ Ո Ւ Ա Ը Լ Ի Թ Ո Ւ Թ Ե Ն Ն

Ի Կ Ը Լ Կ Ե Թ Ը

Դ Ե Ր Ը Պ Ը Տ Ի Ի Տ Ի Կ Ի Ն

Պ Ս Պ Ը Ո Ւ Ն Պ Ս Ս Ո Ւ Ը Ի Ն Ն Հ Ո Ւ Ը Մ Ի Թ Պ Ը Ը Մ Ի
հրաշանալ յիւր կաւանէիս, կամ հրաշայուցաւ

նեւ զնա յիւր տաշուն տապարուն արքան, այնինչ
բոլորանալ իմաստութիւն ժողովրդականին՝ յիմարու-
թիւն երտա Աստուած - և մեք յոտակ մեղսեալ
հական պարծմութիւն Զեռք նոր պաւս հաստնեմք
Պատմութեան Աղբիս՝ պիտահաւսնինեան երկուց
Ուրեմհամբաւ Դերդաստանայ Աղբի մերոյ՝ Ի Կար-
կաթա՝ որոյ քրդիս արեւմտի՝ նայն և արդեամբք
հանրեալապար ժաւանդաւնի տաշիւս թեանցն և
փոսոց : Որք արեւմտեան անկեալ Այդի Սի-
րիւնայն՝ բարաւալի ձգեցն Ի ծովն մինչև Ի ծով-
և աստուածային արհեստ թեանք նոր Սատա եղեալ
Հայաստանի ուղիս հաստարկութեան մայրաքաղաք :

Զեռք և Զերգիք սկսաւ Կարտութիւն Աղբիս
կատարան Կարդաք, հաստարկան Տպարանք, հրա-
տարակիցան Գրանք, և պոլիտեալապար Կիւս
ղեցի Աստուծոյ՝ տիւր ԹԸ և մեծ մասն Լեզու-
կան Հայ Բերդաստանայ հաստարկեալ Ի Զեմլ սնու-
ցեալ և զարգացան Ի շնորհս Աստուծոյ : Զեռք
նոր սկիզբն արար Դաստարակութիւն Օրհարդալ,
և Ի Զեմլ արդ՝ Այդիւնէն Կատարան Կրթարանի
Աղբիս մերոյ :

Այդպէս եթէ զբարին գիտաւարութեան մարդ-
կան կշռել արման իւր համբիւրապար թեանք կա-
մայն Աստուծոյ, ուրեմն արձանութիւն ինկրեմք

Հնարհաւորել Ձեռն, ՏԻՆԻՆ ՍԱՅՐ, իբրեւ մարտեր
բխաւորութեամբ Զորքորակ ճառքով մանկամանչն
և ճանապարհէն Դաստիարակութեան Օրինորդայ
ի Սուրբն Յանգուխոս, որ զարջնորդ արքա սկսեալ և
զարգ կատարեցան Տէրածի :

Այսն որոյ ասկուտիւնը և զոր զնաքեայ որքան
և Ե ճառք, ասկուտիւն աւաղին գոյով և զբուսեա
ճառքայի Ձեռքով, որ նորա արարեւ և սուրբ, Ձեզ
յաւելտ պատկոն գոտի մատուցանել և Պատարար
Պարտեայ և Սեմարանայ իւրոյ

ԱՄԵՆԱՅԻՆԱՐԷ

ՁԵՐ

ԱՐԵՐԱՏԵԼՆ ԸՆԴԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այնք յառաջ Հրատարակեաց Պե-
րատորիւ Արարատեան Բնկերու-
թիւն զնստաւմն 100 Կումպանայ
Ս. Երեւան, որում զբաւաղչին գրեա-
ցե : Թեւեթե Լեզնական աւաղին
եղև որ գրեաց : ասկուտիւն դեռ ևս քայ
թողլով զստարակն հմտագ ունից՝ կա-
մովն յամիցոյ զՀրատարակութիւն
սորա մինչ ցարգ : քայց տեսեալ թե
բանն հ'տանայ և ոչ ոք յառաջանայ՝
գտնորայ Համարձակեցաւ ի նոյն :

Պարոն Յովսէփ Լազարեղեան որ-
պէս աւաղին յարգարդ, նոյն և ա-
ռաջին դատւ որ կատարեաց զնս-
տաւմն Գերատորիւ Բ. Բնկերու-
թեան աստքերով միւ յիւրմի գրուեալ
100 սուրբայի Հնապայ քաջութեա-
կան նախակաւ

Զարեւի Պարոն Սեդրակ :

Թող յառաջ ինձ մատուցանել քեզ իմ յոյս
Հնարհաւորութեան ստի ոչ մի այն հեղինակից յիւր և
որդիւր քո զպիտանի ճառք Օրինորդայ Դաստիա-
րակութեանն : Իցե՛ թէ, որպէս փափագիմք, որպէս
յառաջանայ ի նմանէ եթէ ներկայ ոչ հաւատար

լեր որ Էրբ Սուրբ ՍԵՆԻՆՅՈՅ քանիքն մարտե-
անն անշու շու իւրեանց պողպէ կկերպարեն իւրեանց
զաւաղայի այլ համբերութիւն միայն կուղի և ժա-
մանակն միայն կարողայ մեր փափաքն կատարելա-
գործել :

Ի սմա թայլ ինչքնմ մին Տէկ և ճարքէլ գումն
Հեղինակութեանք և յառաջ յետ աշտու ստա-
ւել բան զարդ պիտանի և աղոթողու զործեք
կրթիւ և կապիւ Արարատեան Բնկերութեան Տար-
բանումն որոյ վրան հաստատութեանն որպէս ընկա-
ւաւածոյն և Տէր միայն պիտի յաւատք միշտ :

Ըմենայն քորի ըղձանօք

Միամ

Հաւատարմ քո

ԵՐԱՅԻՆ ԱՐԱՐԵՆԵՆ

ՊԵՐՄԵՆԻԿ

Ի դիմաց Արժանամեծար Տիկնայ
Մարիամայ Յ. Յակարեան և Օրի-
որդ Թադուհայ Մանուկեան՝ ձրի
բաժանեցան

Ի. Կաթողիկոս	100
Բարձան և Բեթալիս	100
Կան վրան Զաւարդ	100

— ՏԻՆԻՆ Կատարիկե Յարութիւն
Հայրապետ Յարութիւնեան ի դատ
մտեալ ընդ՝ սուն իւրում յամենին
Բրիտորայ՝ վրան Հայրենական տղատ
ստացուածոյ տարու զվէ ճն. զի ասի
թէ մճուկատ անդ՝ Տիկին Կատա-
րինայ իբրեւ ասկուհայ ամենայն
ստացուածոյ Հարժականաց և անարժից
լուսարժիկ 450 135 Կումպանայ Սու-
րբայի ունիլ զի կարողուի Որոյ մտնն
Հնապայ յոյտարարութիւն Տիկին
Կատարինայ Յ. Հ. Յարութիւնի
երեւցաւ տեղոյս Ի. քաջէնջ Գալէ-
թում Հոկոս : 1 Թուով :

* Ընէ նշանիէ Ժողովարար :

դուրս պայտէս ածեցուցանէն :

Երանութիւնն համարեալ էթէ նո-
վին ողով շորմէին և Կառախարա-
թիւնք Վարդգաց Սրբոյն Սահակայ
և Սեւորմայ՝ ի Երբ Կախաւսն
և ի գործ գնէին միջոցս առ ի գիւտ
կրտակայ արդեանց հանդուցել Սոր-
տիրոսի Բարաջանեան : Հարկն հա-
զար Բաւփի գումգնաւեայ բան չէ :

— Թեպէտէ չիք ինչ որ մեր տուն
յոժարիմք, ոտիայն օրով հեռեւ հա-
մոժայնութիւն երկուց հարկիւ միւլ
զերորդ ոք ի հաւանութիւն, և այս
հաւանութեան կամ միաբանութեան
է, որոց մեծապէս կարօտի ազդ մեր
նաղի և օրինակք Լրացրաց պլոց
յուսաւորեալ այլանց զոյն հառա-
տեն, վասնորոյ պարտ և արժան է
պաշտանակից Եղարաց մերոց միշտ և
ճիշդ յիշատակել զուրկին՝ ուստի առ-
նուն քաղաածս ինչ կամ նկատա-
ղութիւնս : Օրինակի վասն :

Ենք հարցաքննութեան Լշակեր-
տաց Սարգստիրական Ճեմարանի
մարդ՝ ի Կախաւսն : Յիշատակ կը-
տակի Վերահաւաք Վարդգի Սա-
մանց ի Ստեփան, և այլք՝ մեղաւոր
չունին յիշատակեալ զտեղիսն՝ ուս-
տի առան, Վաղէ մտայնմար և
եթ, — քստ սրում Լորից Եղարաց մեր
այլորեալ է թուի, և—

— Հայրենասէր Համապատասխա-
նին Հաւաքն Լրացրի ի Սահակայ
Եղարաց, դժուարի կոչել զանուն
Լիկերութեան Լաւառականաց աղգիս
ի Կոստանդնուպոլիս՝ Լիկերութեան Հայոց,
և իրաւունս ունի : Բայց զինչ ա-
սէր նա, եթէ տեսանէր զԼրացի
Սիւթարեան Հարց Ալեմայոյ զա-

րիւնակից Եղարաց մեր՝ օտարտի ան-
ուամբ՝ Երբ կոչեցեալ, Վաղէ Հայ-
աստանն ոչ չուք սենի ազնուական
ծննդեանն համեմատ, և ոչ բառ՝ յար-
մանք— Լաւ : Հայախօս օտարական
կրեի մեղտոլայն, քան թէ արիւնա-
կից մեր :—

ԵՐԵՎԱՆ

— ԵՐԱՅԻՑ ՈՐՊԵՏ ՎՃԵՐՆ ԶԵՁ,
ԲԱՅՑ ՕՐԵՆԱԿՆ ՄԻ՝ ՀԵՏԵՆԵՍՔԻՑ :

— Ոչ սակաւ զարմանօր ընթերցաք
Երեւոյնման Լրացրի թէ Լաւազ դա-
սաւորաց Վերագոյն Լաւնի Սայրա-
քաղաքիւ բարեկամք իւրովք հան-
դերձ՝ ներկայ դաս ի հանդիսի
կաբաւուց կատարելոց ի պատիւ Բառ-
գայ : Սա դուրմ արտաքոյ պաշտո-
նէից Լիկերութեան Լրեւելեան Հնդ-
կաստանի, և պատկեր Սեփախառ-
թեան, տինսթէ՝ և արդարութեան
Սեփն Բերտանից՝ արդարեւ չուք
եղ հանդիսի կաբաւուց հաւարակեալ
տղիանց Հնդկաստանի, ներկայացու-
ցանելով յինքեան տեղ՝ զՎերահաւաք
ՏԵՎԵՆ Լիկերաց (Բաւալ) : Լսի թէ
կաշատեք Հնդիկ Լաւայն և խիւցս
ունէր ընդ խաղալն : — Հիանալի է
զի և ոչ Երբն Սրբութիւն Լիկ-
ղայուց Կախաւսայ՝ ինքն ստարա-
անդր, յօր ընդ հառ գտանի Սաբան :

— Թաղեալ զբանասիրութիւն մեր ի
վերայ Տղարանայ և Վարդանայ՝ վե-
րանամք ընդ Համապատասխանոյ
ուրումն Երեւոյնման Լրացրի փոքր
ի շատե խօսել և պարզապէս ընդ-
նեանց :—

Եւ Տեոտն 1847 երեւելի միջոց հա-
տանեալէ, Կոստանդնուք Լրեւելեան
Հնդկաստանի՝ երկաթուղիք երեւելի

զեպուածովք, որք եթէ ոչ տայցեն
զինեաց տարացոյցս խնայութեան և
քաղաքականութեան մերոյ՝ որտո-
ճառս ամն տակաւին նորանոր դուխս
կարգել 'ի վերայ յիմարութեանց մե-
րոց : Երեւի տուցեալ զխաւածքս
են՝ Կամարն Հայկութեան, և նո-
րաչէն Կաթուղիկէն : Փառք և յի-
շատակ առաջնոյն չկային անոր քան
զանարու հոս կաւտակոյ թիւն զաւարի
տակաւացն զիկոյոյ 'ի վերայ միմեանց,
և հայեցեալ 'ի շնութեան վերջնոյն՝
անկարանաւք գուշակել նմա դարե-
դոյն ինչ վիճակ :

Կամարն Հայկութեան էր, աօի,
նիւթ իմն քաղաքական կառավարու-
թեան, բոլոյց եթէ իւրք սոյնպէս ե-
ղևայ թէ ոչ՝ թողումք ժամանակին
բանաւոյ և դնելոյ առաջն՝ որոց զեր-
կերիւք և յիսուն հազար ուսկիս ծո-
խելով՝ հողիւ հասուցին 'ի Կաթա-
բա գիւղերու թա Բիկոյ : Երբն նշան
քաջութեան դարոյ, և խռհմութե
Օ ինարանապետին, որոյ անխռհմ
նախապատրաստութիւնք զորք պակասեալ
'ի վառագոյ՝ զեղարեւմալ իւրեանց
զերկցին զայն : Կամարն յալթու-
թեան անկան :

“De mortuis nihil nisi bonum—”

Զմեռելոյ ոչ ինչ եթէ ոչ զբարի :

Իսկ նոր Կաթուղիկէն խորին ան-
գունդ մտածութեան բանոյ առաջն
մեր, յիւրում գրութեով զհօգեպու-
կան և զաշխարհական ծայրն, և աբ-
տաղոյ կարգի հակառակութեան մարդ-
կային կրից՝ 'ի մի տեսարան հանե-
լով սրբութիւն ընդ անախատութեան
ինայութեան ընդ շտայութեան, խո-
հեմութեան ընդ խելագարութեան,
որք միահայրն զիմն տպաւորել 'ի
միտս մեր գրատ իմն շահեկան :

Եթէ Եփեսոսոյն գլխավին ազատ

էր 'ի սկզբանն յանձնաւորական շա-
հուց, և պարզ քրիստոնէութեամբ
բուռն եհար զնմանն՝ ընդունիմք. զի
անյապաղ հաւանութեան հասարակոյ
ընդ զիստեղորութիւն նորա, և 'ի
փոքու ժամանակի այնքան մեծ զան-
ձուց հաւաքմանք յայտ առնին ըզ-
միտս մարդկան այնք ժամանակի : Բայց
իրեն շնութեան կանդնեցաւ, փո-
խեցաւ, և վախճանեւ : Երեւիցին կառու-
ցեալ վանն հաղար ոգւոց յամենայն
աղգոյ, եղև ժողովարան չորից հա-
րիւրոց միայն, և այն՝ որոց կարողք
եղին գնոց դնել գնեստան :—() Եւն
կարգեցաւ կէս ժամ յառաւօտու և
կէս ժամ յերեկոյն զանգահա հար-
կանել, խախտեցաւ զգանդակաւունն—
զդու եցոյց դեմակիւն Զովսեկոյ,—
քաղաքաց, ոյլ մեծագնի, հաստ-
րակաց հանդանակութեամբ եկեղեցի
կառոյց, և գնեստան հարստաց վա-
նաւեաց դիմել :

ՊԵՐՍԵՆՍԵՆ

Վերն 'ի Բաշէնոյ Սեպտ, 12
Թուով թէ կարեայ անուանեալ ախտն
յերկոց ամեոց հեռե անկեալ նախ
'ի Բասրայ և 'ի շրջակայս նորա՝ բա-
զում մահաւնս տրար, ապա անցեալ
'ի Բաշէն, 'ի Բաղն, և 'ի Եր-
րազ մեծամեծ կոտորածս տրար, ուր-
քեյով առ օրին ողիս անդր՝ քան
զերկերիւք : Իսկ այժմ զաղարեւալ
և ողորմութեամբն Դասուծոյ, 'ի
մեքականց անդւոյն ոչ ոք վնասեցաւ,
բաց 'ի մօրէ միոյ 'ի Բաշէն, և
յորդւոյ նորա 'ի Կաթաբի՝ 'ի մի և
նոյն աւուր : Եթեմամիայ կորստա-
ւոր սրտանիս Ստեփաննոս՝ մեծաւ
վշտք հասեալ 'ի Բաշէն և զօրհ-
նութիւն մօրն աւուր ածաւորէր 'ի
Քուզա՝ ինու և զկարօտութիւն տ-

մոռնուց իւրոյ՝ այն ինչ յանկարծ
հարու յախտէն, և թուրքաթաղ
ամիրօփեցաւ զճանապարհայն:

— Եւ իսկ իսկապէս իսկ լինէր
ինչ զինչով, և փոք պատրաստ չու-
նելով ի ձեռքն ընդ անցանել իւրում՝
պատահէ շրէի միում՝ զճանապար-
հայն, և զուր եղեալ հրամայէ առ-
ժէլ ի նմանէ իմումնս վաթսուն:
Յետ ազգի ազգի դանից և տանջանաց
ողբի Եւ ինչ իջուցանել զգումարն
ցլխուն՝ թաւմանս միայն և ցերիւ
և կէս՝ զահճէս: Իւր վճարէ նովին
գարատա իւր: Չհասանէ և համար քս
ի լուր Վերստանեայ Տեղակալաց ի
Թէհրան, կամ չխղճէին ինչ նորա
հառուցանել զայն ի լուր նորին Երև-
զանիտայի Բարձրութեանն Իրանայ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հոկտեմբերի 14 թուով Ինդիշ
ման 1 բազիր առեալ ի 16 թուով
Էւրօպայի 1 բազիր՝ ունի օրինակ
զայս—Պատանիք ունի սրգի հարուստ
Հայոյ՝ որ բնակի ի միւս ի գիւղօրէ-
կն Բապորանի՝ որոտացաւ և ստացաւ
պարտա դատեր Թուրք Բէյի օրումն
որոյ Եւրին կամ՝ Հովանաց ճարաբարին,
անկանէր ի մերձակայս գեղմէ: Օրդն
սիրահար շատ իրար հանգիսեցան՝
ուրանօր հողիւ հառանէր տեսութիւն
Բէյին, Բայց ի վերջոյ գուստը նորա
անխառնութեամբ ընկալաւ զպատանին
ընդ յարկաւ կանանցին, ուր զհոտ ու-
նին նորա կամ Բէյն, և կամ թէ
մի ոք ի ծառայից նորա: Այսին զի
յանցիալ օրքաթու մտեալ տնդը
պատանւոյն լատ սովորութեան՝ այլ
ևս դարձ ճշարտ: Ստանիք նա-
րա ի յամբոյն ընդօտուցեալք՝ իրն
գիր արարին և գտին զնա ի հովա.

նոց դրացի Բէյին, որ թէպէտեւ ճշ-
արտացաւ թէ իցէ ընդ յարկաւ իւ-
րով, այլ տապ թէ շատ հիւանդ է,
չարժել ճշ կարէ: Իբրեւ մատնան
ի միւսում տաւտաւ՝ ասաց Բէյն՝
«Թէ սիրահար դատեր իւրոյ մտեալ
էր, ինչպիսիք զգի նորա, և նա
պատասխանեաց» «Թէ յառաջ քան
զմահ իւր իսկուհիւ էր նա, ուստի և
չէր օրէն անհատ քարեկամաց նորա
հող մտաւել ի նա»:

Դատանակաւ յառաջ գնացեալ պա-
տանւոյն յՕգեոս՝ ընկալեալ էր, ա-
սի, դանցալիք Կայսերութեան Սու-
նաց, ուստի քարեկամք նորա չուր և
բողոքիցին գանցիցին ի լուր Ս. Օսթի-
նով Գլխավորին Սուսաց ի Կոստանդ-
նուպօլիս, և նա զբնաց խաւիւ ի
Գուսնի, Հանաւ մարմին պատանւոյն
ի գերեզմանէ, քննեցաւ և դատա զի
թանաւորեալ էր մահալ եղով:

Ի բարս և ի բարոյս ազգի մերոյ
Հայերով՝ ընթերցաք և տեսաք ևս՝
զի բաղումք ի ձեռնացն և յազգա-
կանաց իսկ յայդպիսի պատեհս ան-
պարկեւտութիւն ճշ ինչ ընդ հառաւրա-
բին քան զԲէյն Բապորանի, ճշ եթէ
թմական քինու զհէլով զմարդ կա-
նացի ձեռօք, այլ յաւեո պարկեւ-
տութեան պատարագ ելով զարին որդ-
ւոյ կամ աղբակցոյ՝ քանակի սրտիւք:

«Ստորալ խաւ Եւրօ» օրդի քիւ Ստորալ Եւրօ-
մանցն ուղեւ Հայ՝ յորժամ իսկապէս Ստորայ՝
իւր ձեռն ուղի զԵւրօյ իւր ձեռն ուղի զԵւրօյ:
Ի Եւրօյ ուղի զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ:
Հայ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ:
Բայց տաւալ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ:
ճշ քննան հրապարակ ի գեղ. ի գեղ զԵւրօյ
կամ ի քիւ ուղի զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ:
նոյս, քան թէ օրդ ուղի զԵւրօյ զԵւրօյ:
Ձիւն ուղի զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ:
որ ի զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ:
քիւն զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ:
ուղի, քան թէ ուղի զԵւրօյ զԵւրօյ:
Քիւն զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ զԵւրօյ:

Եթէ կայցէ 'ի մեզ ազգութիւն ,
 քանք Բարեբարին՝ զի այն Հայու-
 թիւն է : Կրօնից և Կենաց այլաբանի
 Հայր և Հեղինակ : Սատի դժամք մու-
 նաւանդ՝ ընդ հորաւստ ազգային ա-
 ռաքիմութեանն՝ քան թէ անհատին :

Բայց 'ի վերայ այսր ամենայնի՝ ոչ
 կամիմք զսպել զհարձուրդս մեր , զի
 եթէ ամենայն ոք յՕսմանաւան լի-
 ներ իւր ինքեան դատաւոր և գա-
 նիճ միանդամայն՝ ոչ կարգ մնայր՝
 ոչ կանսն : Եթէ միդատարաւ էր պա-
 տանին՝ տակաւին օրէնք կային , որք
 կարէին ըլլաւ անգամ աւելի իրաւամբ
 պտտիւր զիս , քան զպարտի թոյն
 Բէյին : Եթէ Բէյն զՀայն սպանա-
 նելով պարտական իցէ օրինաց երկ-
 րի իւրում , երկբայութիւն չկայ : Ե-
 թէ Հայն միգապարաւ էր , զի սիրեաց
 զՍուլթ. օրինով , մեքապարտ էր և
 գաւառ Բէյին՝ որ սեղի ետ սիրոյ նա-
 րա : Հագիւ գտանի սուն յՕսմանա-
 տան՝ յօրում չէր , և չիցէ ցարդիս՝
 արխն Հայկազոնայ , զուս կամայ և ա-
 կամայ բանաբարեցին Հօրեղորս որդիք
 մեր : (Աճ- օւլի) : Հողիւ անցին նաև
 ամիրք ինչ , յօրում մեք խօյ Հրատու-
 բակեցաք գարգարութիւն և զիրաւան
 հպատակաւէր և մեծագոր ԿԱՅՄԱՐՆ
 Կատանդ նաւօրայ , բայց արդ և զայս
 զհանդ լուեալ և տարակուսեցաւ ոչ :

Յաւայի է թէ Օսմանով Ստամ-
 փօրայ Հեանելով , քովին և մարդա-
 սիրին , դուն գարծեացէ զիսաւա ու-
 նել այսպիսի համադրային ազիտից
 միջնորդելով առ յարցին , զօրէնս հա-
 ւասարութեան ստորածերոյ ընդ աշ-
 խարհն : ապա թի ոչ՝ անհնարին իմն
 լինի դարձանեաց հասարակութեան
 նորա : յսրոյ առաջին հանդիսանայ
 զարդիս ոպգ մի՞ կարգաց և կոտա-
 բերութեանց միտ գնել : Օտչիարհ

ժամկալ որպէս զԱրայ 'ի հրաւեր
 Համբարանայ , կամ որպէս Յովսէփի
 Հրատարաւ պետութեան պաշտօնին՝
 թագաւորք առնել ոչ կարին , բայց և
 տյնպէս : Օրինօք Հաւասարութեան
 պարտին պակասեցուցանել կարին :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՓՂԻՍ

Ի Թիւ 290 Արշապատայ Արարա-
 տեան տիգրութեամբ ինթերցաք :

“ Սեծարդայ եղբայր :

Որպէս յանցելուին դրեալ էի
 վասն աստուածաւաք պատահաւից
 քաղաքիս Տփլիսայ , այն ամենայն
 թեթիւ ինչ համարին տյժմ բաղգա-
 տելով ընդ Վաչէա կոչեցեալ ցառոյն՝
 որ բօրրեալ զդաւառս՝ սր ըստ որե-
 յաճախէ առ մեզ , երկնչիմք , թէ մնա-
 ցէ այս սլապէս , միանդամայն կորնչի
 բոլոր քաղաքս :

Ի 10 Յունիսի , յերեքշաբաթի
 աւուր 'ի մեջ գիշերին այնպիսի կար-
 կուտ և Հեղեղ իմն եկն , զոր ոչ կա-
 ընմ պատմել : մեծութիւն կարկառն
 էր մեծ ընկոյզ չափ , և կշռեցաք
 40 միտալ : որ միջինի մեջ զուրչի
 փոս հատոյց քաղաքիս , և բազումք
 արք և կանայք խեղդեցան , եթէ 'ի
 տուն և եթէ 'ի Կուր գետն : Իսկ
 ցաւն , զառաջինն սպանանէր յաւուրն
 դքսան Հոդիս , բայց յաթմբարդ օ-
 րէն Յունիսի սխաւ զայրանալ , և
 այժմսդանանէ յաւուրն 980 990 1000
 միւշէ 120 հոդիս : Այսօճանեցաւ
 Հովյապարա Տէր Կերէս անուանի
 քայանայն 'ի 14 Յունիսի , և յետ 10
 ժամուց Հազարապետ (Պօլիսիսի)
 Բամաղ Թարխանեանց սնկաւ և մ-
 աւաւ Հաւասար եղբայր 'ի 1830 ա-
 մին թէտէտ եղև ցաւս աս , բայց

յայնժամ ի 10 անձանց երեքն ազա-
տէին . բայց յայնմ ամի և ոչ մին
ազատի . զի ում և հոնդիպի . ան-
կանի և մեռանի ի քառորդի միում .
կամ ի կէս ժամու՝ մինչև ջմամ մի .
Վարեն ի Վարդայ նահանգէ և ի Վա-
րայիսայ . թէ և յայնոսիկ կողման
ժանոն է . և զեռարուսիկ մանկանց
առաւել հանդիպի . Յայնմ եօթնե-
կի միւսն Վաւիթ Երասմանեան վո-
ճաւականաց գլխին . Տէր Մովսէս
քահանայ ասեմակալ Վանցիսիօրի
Սահակիսիօքին . սրբաշուն Սահակնոս
Բրքեպիսկոպոսն Երզնթեանց և սր-
բաշուն միւս Սահակնոս Բրքեպիս-
կոպոսն Պաշի անուանեալ . սարգա-
ւազ մի սրբազան Կարապետ Բրքե-
պիսկոպոսի առաջնորդի քաղաքիս . և
այլք բաղումք . Օտիւ . և զիշեր ոչ
գաղարին գաղաղալէնք և կոյսերու-
կան զինուորք ի փարելոյ զշերիմ վասն
ննջեցելոյ .

Այժմ բնակիչք քաղաքիս դիմ-
ցին առ սուրբ հայրապետն՝ մեծն
Եփրեմ, զի առաքեացէ ի սուրբ Ա-
թոսն . և բերել տացէ զսուրբ Վե-
րաբն . որոյ շնորհին յառամք թէ
սյցեղութիւն և զթուլթիւն արապե-
միւ լստաւած . Վաւցէ այս վերջին
գրութիւնս լինիցի Էդրայր . զի չու-
նիմք յոյս ողջ ձեռայ . մեռացաք
զսրտիմն մարտիշոյն . և զսով հացին
և զազարման աւետրոյն . և միայն
ողջութեան փառադեմք . Էջանի է ձեռ
զի ոչ տեսանէք զսպապիսի մահաբեր
նեղութիւն . աղօթեցէք վասն մեր եղ-
բանք . աղաչեմ դձեղ . աղաչեցէք սր-
բաշուն Էկեղեցական դատույք . որք
սղոք կան՝ զի աղօթն արապեն վասն
մեր առ Լստաւած . գուցէ հայեցեալ
յարժանաւ որութիւնն աղօթից նոյս
ազատեցէ զմեզ ի չար պատահարէս .

Յամենայն աւուր պատարագ մատչի
հրամանաւ Սեբեոյ Եփրեմի յա-
մենայն եկեղեցին . և ամենն բն հա-
զարդին կենարար մարմնոյ և արեան
Լստաւոյ . և պատրաստին մահա-
ւան . զի այժմ կեդուանի են . և յիս
կիսոյ ժամու գոանին մեռեալ .

Վերելէ 5000 տունք ելին ի քա-
ղաքէս . և փախան ի յերկես և ի
բարձր վայրս . բայց ոչինչ օգուտ
եղև ի փախանէն նոյս . զի այս ցա-
ռչ լինելով որպէս զժանապառն առ-
բախիսիկ և թանաւոր . ոչ ճարակի ի
միայն ի միւսն . այլ յանկարծ իմն .
որպէս թէ յօգոյ և ի հոգմոյ հա-
րեալ անկանի և մեռանի . Ատան նո-
րոյ սուրբ Հայրապետ աղակէ բո-
քահանայս շնանել սրտաքս երբէք
ի քաղաքէն . և քաղաք եւ ժողովր-
դեանն չփախչիլ և չերթալ օրեք .
ցա ջանելով նոյս դիմաւոր ցեալն . որք
թեպէտ փախեան յապահով վայրս
և ի յերկես . բայց անդ ես մեռանին .
և սուրճանն բնդ փախուտս իւրեանց .

Լնա վերջին հրաժարական ողջոյն
տամ քեզ եղբայր . անօ իցէ թէ կեն-
դանի ձեռոյ յիս եօթն աւուրց ի
միւսամ բաթմային գրել առ քեզ աղ-
նամակ մի ևս . Լստաւած արժանի ա-
րացէ Էդրայր . և գուք ողջ լինեալ .
և մնամ ձերդ սրտաւական ողջութեան
աղօթարար .

Նրաւոր Ծառայ
Ա. Վ.

Ի Տպիւս ի 21 Յունիսի 1847

ՏՆԵՅԻՆ ԼՈՒՐ ԾՆՈՒՆԻ

Տիկին Իշխան Մ. Զարար ծնաւ Դեկտեմբերի 25 հասնակաւ 1847

Ի Կոնստանդնուպոլսու Եւսեբիոսեան
Ս. Դ. Թաշկեշէնի Վ. Էջեմեթեան